

Ю.О. Лунь, А.О. Гачкевич, А.І. Андрєєв
*Національний університет "Львівська політехніка",
вул. С. Бандери, 12, 79013, м. Львів, Україна*

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ІНТЕРНЕТУ ЯК НЕВІД'ЄМНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ

Категорія невід'ємних прав людини передбачає наявність у кожного сукупності прав, що необхідні для самозбереження та розвитку в умовах суспільства. Такі права часто називають природними правами людини, тому що людина володіє ними з народження. Держава повинна створити систему права, яка забезпечить дотримання таких прав, а їх неможливо відокремити від людини, але це не означає, що вони не підлягають порушенню. Оскільки невід'ємні права людини виникають з народження та діють по відношенню до людини, незалежно від її віку, походження, соціального статусу та ін., можна зробити висновок, що такі права не відрізняються в залежності від приналежності людини до правового зв'язку з будь-якою державою, тобто її громадянства. Кожна держава повинна на законодавчому рівні забезпечити дотримання невід'ємних прав людини на своїй території як по відношенню до громадян, так і – до іноземців.

Внаслідок переходу до інформаційного суспільства змінюється устрій соціальних відносин. Головною цінністю стає інформація, що підтверджується домінуванням у світовій економіці держав, які ведуть торгівлю інформаційними технологіями. Такий стан речей можна було спрогнозувати ще півстоліття тому; наприклад, завдяки Вінстону Черчілю (1874-1965) став відомим вислів : "Хто володіє інформацією, той володіє світом". Наприкінці 60-их у США розпочали розробку комп'ютерної мережі для передачі інформації (як реакцію на запуск Радянським Союзом першого супутника). На основі цього проекту виникло явище відоме як Інтернет (термін 1983 р.).

На сьогоднішній день Інтернет не тільки набув статусу "символу епохи", але й надає кожному можливості доступу до інформації. У багатьох випадках така інформація має для людини вагомое значення, оскільки пов'язана з задоволенням її основних потреб. Скажімо, перебіг вступної кампанії 2009 в Україні можна було відслідковувати за допомогою інформаційної системи "Конкурс". Кожен абітурієнт, що прагнув реалізувати своє право на вищу освіту, міг отримати необхідну інформацію в першу чергу через мережу Інтернет. Використання Інтернет-технологій стане необхідним при запровадженні електронного урядування (e-governance). Таким чином, виникає гостра необхідність у доступі кожного до Інтернету. Цю необхідність можна зрозуміти розглядаючи Інтернет як звичайне середовище взаємодії людей, а отже, право представляти свої інтереси у такому середовищі повинні мати всі люди, так само як право дихати, пересуватись та спілкуватись.

У зв'язку з цим, можна прийти до висновку, що всі держави повинні забезпечити участь людей у відносинах, що складаються за посередництвом Інтернету, тобто надати їм можливості реалізовувати своє невід'ємне право. Такі тенденції можна відслідкувати у законодавстві більшості сучасних держав, але про існування спеціальних норм права, що гарантують доступ до Інтернету, можна говорити лише на основі Фінляндії, де у жовтні 2009 р. було прийнято закон, згідно з яким кожен з понад 5 мільйонів громадян країни отримає право підключитися до Інтернету зі швидкістю 1 мегабіт в секунду до 1 липня 2010 р. В Україні ситуація на ринку дозволяє прийти до переконання, що створені умови для здійснення права на доступ більшості населення до Інтернету ("Ого"), але як загальний принцип таке право проголошеним досі не було.